

Sygn. akt V U 1117/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 15 lutego 2017 r.

Sąd Okręgowy - Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Legnicy

w składzie:

Przewodniczący: SSO Mirosława Molenda-Migdalewicz

Protokolant: star. sekr. sądowy Katarzyna Awsiukiewicz

po rozpoznaniu w dniu 15 lutego 2017 r. w Legnicy

sprawy z wniosku H. M.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O.

o wysokość emerytury i o ponowne ustalenie kapitału początkowego

na skutek odwołania H. M.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O.

z dnia 10 czerwca 2016 r. **znak** (...)

z dnia 10 czerwca 2016 r. **znak** (...)

oddala odwołanie

Sygn. akt VU 1117 / 16

UZASADNIENIE

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. decyzją z dnia 10 czerwca 2016 r.- znak (...)- odmówił wnioskodawcy H. M. prawa do ponownego ustalenia kapitału początkowego .W uzasadnieniu wskazano , że podstawę prawną wydania decyzji stanowił art. 114 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2013r. , poz. 1440 ze zmianami) , a decyzję wydano w konsekwencji nie przedłożenia przez wnioskodawcę nowych dowodów i nie ujawnienia nowych okoliczności istniejących przed wydaniem decyzji z dnia 10 sierpnia 2015r.

Decyzją z dnia 10 czerwca 2016r. – znak (...) - Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. – odmówił wnioskodawcy przeliczenia emerytury . W uzasadnieniu decyzji wskazano , że podstawę prawną wydania decyzji stanowił art. 114 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004 z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz.U.U.E L 166/1 z dnia 30 kwietnia 2004 r.) . i rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 987/2009 z dnia 16 września 2009 r. (Dz.U.U.E L 284/1 z dnia 30 października 2009 r.) . Zdaniem ZUS Oddział w O. H. M. nie przedłożył nowych dowodów i nie ujawnił nowych okoliczności mających wpływ na wysokość emerytury .

W odwołaniu od powyższej decyzji H. M. wniósł o ponowne ustalenie wysokości emerytury poprzez uwzględnieniu w okresie od 14 maja 1974r. do 31 grudnia 1977r. , w miejsce wynagrodzenia minimalnego przyjętego przez ZUS – wynagrodzenia na podstawie angaży . W uzasadnieniu

odwołania ubezpieczony wskazał , że w spornym okresie otrzymywał wynagrodzenie wyższe niż ówczesne minimalne wynagrodzenie .

W odpowiedzi na odwołanie strona pozwana wniosła o jego oddalenie, podtrzymując w całości stanowisko wyrażone w zaskarżonej decyzji . W uzasadnieniu dodatkowo organ rentowy wskazał , że wynagrodzenie pracownika określone stawką godzinową może stanowić podstawę wymiaru świadczenia emerytalno-rentowego tylko wówczas , gdy zachowały się dokumenty dotyczące ilości godzin dziennie , tygodniowo lub miesięcznie jaką pracownik faktycznie przepracował w danym okresie na określonym stanowisku . Przedłożone przez wnioskodawcę dokumenty (angaże) nie spełniają tych wymogów , gdyż nie określają ilości przepracowanych przez wnioskodawcę godzin w spornym okresie . W konsekwencji – zdaniem organu rentowego – brak było podstaw do zmiany zaskarżonej decyzji .

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. decyzją z dnia 22 listopada 2005r. – (...) ustalił wnioskodawcy H. M. wartość kapitału początkowego, który- na dzień 01 stycznia 1999r.- wyniósł 97759,75zł. Do obliczenia wskaźnika podstawy wymiaru przyjęto przeciętną podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne z 10 kolejnych lat kalendarzowych od 1 stycznia 1989r. do 31grudnia1998r. Wskaźnik podstawy wymiaru kapitału początkowego wynosił 66,25% .

Ponadto do obliczenia wartości kapitału początkowego przyjęto:

- okresy składkowe w wymiarze 23 lata, 09 miesięcy i 11 dni (tj. 285 miesięcy) i okresy nieskładkowe w wymiarze 09 miesięcy i 17 dni tj. 09 miesięcy ,
- współczynnik proporcjonalny do osiągniętego do 31 grudnia 1998r. – wieku oraz okresu składkowego i nieskładkowego – wynoszący 72,93%,
- średnią dalszego trwania życia – wyrażoną w miesiącach dla osób w wieku 62 lat- wynoszącą w przypadku wnioskodawcy 209 miesięcy (komunikat Prezesa GUS z dnia 25 marca 1999r. w sprawie tabeli średniego dalszego trwania życia kobiet i mężczyzn – M.P. Nr 12 , poz. 173) .

Do uwzględnienia wartości kapitału początkowego ZUS Oddział w O. nie uwzględnił okresów urlopów bezpłatnych:18 września 1989r. do 15 października 1989r. ; od 17 września 1990r. do 12 października 1990r. ; od 17 sierpnia 1992r. do 21 sierpnia 1992r. oraz od 09 grudnia 1992r. do 24 grudnia 1992r.

Kolejną decyzję o ustaleniu kapitału początkowego Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. wydał dnia 10 sierpnia 2015r.– znak (...) w decyzji tej ustalono wnioskodawcy H. M. wartość kapitału początkowego, który- na dzień 01 stycznia 1999r.- wyniósł 98934,33zł. Do obliczenia wskaźnika podstawy wymiaru przyjęto przeciętną podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne z 10 kolejnych lat kalendarzowych od 1 stycznia 1989r. do 31grudnia1998r. Wskaźnik podstawy wymiaru kapitału początkowego wynosił 68,55% .

Ponadto do obliczenia wartości kapitału początkowego przyjęto:

- okresy składkowe w wymiarze 23 lata, 05 miesięcy i 09 dni (tj. 281 miesięcy) i okresy nieskładkowe w wymiarze 09 miesięcy i 17 dni tj. 09 miesięcy ,
- okresy składkowe zagraniczne 02 miesiące i 23 dni
- współczynnik proporcjonalny do osiągniętego do 31 grudnia 1998r. – wieku oraz okresu składkowego i nieskładkowego – wynoszący 72,15%,

- średnią dalszego trwania życia – wyrażoną w miesiącach dla osób w wieku 62 lat- wynoszącą w przypadku wnioskodawcy 209 miesięcy (komunikat Prezesa GUS z dnia 25 marca 1999r. w sprawie tabeli średniego dalszego trwania życia kobiet i mężczyzn – M.P. Nr 12 , poz. 173) .

Do uwzględnienia wartości kapitału początkowego ZUS Oddział w O. nadal nie uwzględnił okresów urlopów bezpłatnych wymienionych w decyzji z dnia 22 listopada 2005r.

Decyzją z dnia 11 sierpnia 2015r. – nr (...) - Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. przyznał H. M. emeryturę od dnia (...) tj. od daty osiągnięcia wieku emerytalnego . Wysokość emerytury została obliczona na kwotę 1751,53 brutto zł . Ustalając wysokość świadczenia organ rentowy przyjął kwotę składek zewidencjonowanych na koncie ubezpieczonego z uwzględnieniem waloryzacji w wysokości 83438,71zł, a kwotę zwaloryzowanego kapitału początkowego w wysokości 374410,09 zł.

W aktach ubezpieczeniowych wnioskodawcy brak jest zaświadczenia zakładu pracy (...) w J. o wysokości wynagrodzenia wypłacanego H. M. z tytułu zatrudnienia na podstawie umowy o pracę w okresie od 14 maja 1974r. do 31 grudnia 1978r.

Zakład pracy wystawił w dniach 13 czerwca 2003r. i 10 maja 2010r. zaświadczenia Rp-7 , w których wskazano wynagrodzenie wnioskodawcy za okres od 01 stycznia 1979r. do 31 grudnia 1999r. , uwzględnione przez organ rentowy przy ustaleniu kapitału początkowego liczonego na dzień 01 stycznia 1999r.

Od dnia 14 maja 1974r. do 31 sierpnia 1978r. wnioskodawca zatrudniony był na Wydziale (...)jako starszy murarz .

Wynagrodzenie w angażu ustalone zostało godzinowo- 6,90 zł / godzinę .W takiej wysokości wynagrodzenie było ustalone do dnia 31 sierpnia 1974r.

Od dnia 01 września 1974r. do 31 marca 1975r. wynagrodzenie wnioskodawcy ustalone było w wysokości 10,50 zł / godzinę , a od dnia 01 kwietnia 1975r. do 31 grudnia 1977r. – 12,00zł/ godz.

Od dnia 01 września 1978r. do H. M. zatrudniony został na stanowisku robotnika magazynowego za wynagrodzeniem ustalonym według stawki godzinowej 12,00zł .

Wynagrodzenie wnioskodawcy - ustalone według angażu przy założeniu 8 godzin pracy od poniedziałku do piątku oraz po 6 godzin dziennie w soboty- w okresie od 14 maja 1974r. do 31 grudnia 1978r. kształtowało się następująco :

- w 1974r. – 13230zł ,

- w 1975r. – 27900zł,

- w 1976r.- 28800zł ,

- w 1977r. – 28800zł .

Wysokość wskaźnika podstawy wymiaru kapitału początkowego przy przyjęciu w/w dochodów – w spornym okresie – wynosiła 67,17% (karta 39 akt sprawy) .

W dniu 19 maja 2016r. H. M. złożył wniosek o ponowne ustalenie kapitału początkowego i przeliczenie emerytury według wariantu najkorzystniejszego.

Rozpoznając powyższy wniosek ZUS Oddział w O. wydał zaskarżoną decyzję .

dowód : akta o ustalenie kapitału początkowego k. 22-23 oraz akta emerytalne : k.7-13,30-39,66-72 ; akta osobowe dotyczące zatrudnienia wnioskodawcy w (...) w J. ; przesłuchanie świadków – protokół rozprawy z dnia 15.02.2017r. : Z. M. k.50v- 00:14:18 i następne , E. Z. k.50v-51- 00:25:15 i następne ; przesłuchanie wnioskodawcy H. M. k. 51-

00:37:37 , wniosek z dnia 19.05.2016r. i zaskarżone decyzje k.66-72, pismo ZUS O/ O. z dnia 13.02.2017r. wraz z załącznikami k. 37-49.

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie nie zasługuje na uwzględnienie.

Instytucja kapitału początkowego służy odtworzeniu teoretycznej składki na ubezpieczenie społeczne osobom urodzonym po 1948 r. za okresy pracy (ubezpieczenia) przypadające przed 1999 r., gdyż przed 1999 r. ZUS nie był zobowiązany do prowadzenia indywidualnych kont ubezpieczonych.

W myśl art. 174 ust. 1 ustawy emerytalnej kapitał początkowy ustala się na zasadach określonych w art. 53, z uwzględnieniem ust. 2-12. Przy ustalaniu kapitału początkowego przyjmuje się przebyte przed dniem wejścia w życie ustawy:

- 1) okresy składkowe, o których mowa w art. 6;
- 2) okresy nieskładkowe, o których mowa w art. 7 pkt 5;
- 3) okresy nieskładkowe, o których mowa w art. 7 pkt 1-4 i 6-12, w wymiarze nie większym niż określony w art. 5 ust. 2 (ust. 2).

Podstawę wymiaru kapitału początkowego ustala się na zasadach określonych w art. 15, 16, 17 ust. 1 i 3 oraz art. 18, z tym że okres kolejnych 10 lat kalendarzowych ustala się z okresu przed dniem 1 stycznia 1999 r. (art. 174 ust. 3). Do obliczenia kapitału początkowego przyjmuje się kwotę bazową wynoszącą 100 % przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w II kwartale kalendarzowym 1998 r. (art. 174 ust. 7). Przy obliczaniu kapitału początkowego część kwoty bazowej wynoszącej 24 % tej kwoty mnoży się przez współczynnik proporcjonalny do wieku ubezpieczonego oraz okresu składkowego i nieskładkowego osiągniętego do dnia 31 grudnia 1998 r. Współczynnik ten oblicza się według ustalonego w ustawie wzoru (art. 174 ust. 8). Wzór ten przewiduje uwzględnienie m.in. wieku ubezpieczonego oraz osiągniętego do dnia 31 grudnia 1998 r. stażu ubezpieczeniowego, który oznacza udowodniony okres składkowy i nieskładkowy. Zgodnie z art. 174 ust. 9a ustawy emerytalno-rentowej, staż ubezpieczeniowy i wymagany staż, o których mowa w ust. 8, określa się w dniach, jeżeli jest to dla ubezpieczonego korzystniejsze.

Niezależnie od tego wskazać należy, iż sposób dowodzenia twierdzeń ubezpieczonego domagającego się przeliczenia świadczenia objęty jest regulacją § 21 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 11 października 2011r. w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno – rentowe i wypłaty z tych świadczeń. Przepis ten przewiduje, że środkiem dowodowym stwierdzającym wysokość zarobków lub dochodu stanowiącego podstawę/ę wymiaru emerytury lub renty są zaświadczenia pracodawcy lub innego płatnika składek, legitymacja ubezpieczeniowa lub inny dokument, na podstawie którego można ustalić wysokość wynagrodzenia, dochodu, przychody, uposażenia. Uznaje się, że w braku możliwości uzyskania takich dokumentów możliwe jest przedstawienie kopii dokumentacji płacowej, sporządzanej przez instytucje przechowujące dokumentację danego zakładu pracy bądź przez prywatnego przechowawcę. Przy ustaleniu podstawy wymiaru świadczenia z dokumentacji zastępczej obowiązuje jednak ścisła zasada uwzględniania tylko takich składników wynagrodzenia, które bezwarunkowo przysługiwałyby w czasie trwania zatrudnienia jako składniki stałe w określonej wysokości, np. wynagrodzenie zasadnicze, stałe dodatki określone kwotowo. Inne składniki wynagrodzenia - premie, nagrody czy dodatki mogą być uwzględnione wówczas, jeżeli zachowana dokumentacja wskazuje niewątpliwie na ich faktyczną wypłatę w określonej wysokości (Wyjaśnienia Departamentu Świadczeń Emerytalne - Rentowych z dnia 14 lipca 1999r.).

Jednak o ile postępowanie przed organem rentowym ma charakter administracyjny, to przed sądem strona może wykorzystać wszystkie prawem przewidziane środki dowodowe, bowiem nie obowiązują tu ograniczenia dowodowe wynikające z wymienionego rozporządzenia. Okresy zatrudnienia i osiągnięte wynagrodzenie mogą być zatem udowodnione wszystkimi środkami dostępnymi w procesie cywilnym. Wnioskodawca zgłosił dowód z angaży oraz z zeznań świadków na okoliczność wysokości wynagrodzenia uzyskiwanego w okresie od 14 maja 1974r. do 31 grudnia 1978r.

Jak wynika z analizy akt emerytalno – rentowych aktualnie wyliczony wskaźnik podstawy wymiaru kapitału początkowego wynoszący 68,55 % , a ustalony z okresu od 1 stycznia 1989r. do 31 grudnia 1998r. – jest najkorzystniejszym wskaźnikiem , a zatem organ rentowy przyjął najkorzystniejszym wariant wyliczenia emerytury wnioskodawcy .

W konsekwencji ustaleń poczynionych w niniejszym postępowaniu sąd uznał ,iż przyjęty przez ZUS Oddział w O. wariant minimalnego wynagrodzenia za okres od 14 maja 1974r. do 31 grudnia 1978r. jest dla wnioskodawcy korzystniejszy niż wariant zgłoszony we wniosku z dnia 19 maja 2016r. Wskazać bowiem należy ,iż przyjmując za sporny okres wynagrodzenie na podstawie angaży znajdujących się w aktach osobowych , przy przyjęciu ustawowego czasu pracy –wskaźnik postawy wymiaru kapitału początkowego jest niższy od dotychczasowego (68,55%) i wynosi 67,17% .

Ponadto na podstawie zeznań świadków - zawnioskowanych przez H. M. – nie można było ustalić wysokości podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne w okresie od 14 maja 1974r. do 31 grudnia 1978r.

W tym miejscu wskazać należy , że w latach 1973 – 1976 obowiązywały następujące akty prawne w zakresie ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne:

- rozporządzenie Przewodniczącego Komitetu Pracy i Płac z dnia 19 sierpnia 1968r. w sprawie obliczania podstawy wymiaru emerytury lub renty, zasiłków z ubezpieczenia na wypadek choroby lub macierzyństwa oraz składek na ubezpieczenia społeczne (Dz. U. Nr 35, 246),

- uchwała Nr 103 Rady Ministrów z dnia 25 maja 1971 r. w sprawie składników funduszu płac i pozostałych wynagrodzeń z tytułu pracy w jednostkach gospodarki uspołecznionej (MP nr 31, poz. 196).

W myśl wyżej powołanych przepisów podstawę wymiaru składek stanowiły wypłaty pieniężne zaliczone w myśl przepisów o klasyfikacji wynagrodzeń do wynagrodzeń osobowych, a w szczególności wynagrodzenia należne z tytułu stosunku pracy.

Zgodnie z wyżej wymienionymi przepisami podstawę wymiaru składek stanowiły wszelkie wypłaty pieniężne brutto i wartość świadczeń w naturze z osobowego funduszu płac, min.:

- wynagrodzenia należne z tytułu stosunku pracy: (umowy o pracę), płace akordowe, płace czasowe – godzinowe, dniówkowe, miesięczne,

- dodatki za wysługę lat i wynagrodzenie wynikające z karty górnika, hutnika itp.,

- dopłaty za prace w godzinach nadliczbowych i świątecznych, na drugiej i trzeciej zmianie oraz w godzinach nocnych,

- dodatki dla brygadzystów za kierowanie brygadą,

- wartość deputatów i innych świadczeń wydawanych pracownikom bezpłatnie lub częściowo bezpłatnie oraz ekwiwalenty deputatów i innych świadczeń.

Podstawy wymiaru składek nie stanowiły min. wypłaty z funduszu zakładowego (indywidualna nagroda roczna, tzw. trzynastka) i funduszków o podobnym charakterze.

W okresie od 1 stycznia 1977 r. do 31 grudnia 1981 r. zasady ustalania podstawy wymiaru składek regulowało rozporządzenie Ministra Pracy, Płac i Spraw Socjalnych z dnia 13 grudnia 1976 r. w sprawie dostosowania niektórych przepisów o ubezpieczeniu społecznym i o ubezpieczeniu rodzinnym do zasad określających składniki funduszu płac (Dz. U. Nr 40, poz. 239).

Zgodnie z przepisami wyżej wymienionego rozporządzenia podstawę wymiaru składek stanowiły w uspołecznionych zakładach pracy wypłaty pieniężne oraz wartość świadczeń w naturze zaliczone do osobowego funduszu płac bez żadnych wyłączeń, min.:

- wynagrodzenia w akordowej formie płac,
- wynagrodzenia w czasowej i czasowo-premialnej formie płac,
- dodatki za prace w godzinach nadliczbowych i świątecznych, na drugiej zmianie oraz w godzinach nocnych,
- premie i nagrody za działalność podstawową, wynikające ze stosowanych zasad wynagradzania,
- wynagrodzenie i świadczenia dodatkowe (dodatki) oraz wartość nagród rzeczowych z tytułu karty górnika, hutnika itp.,
- wartość deputatów i innych świadczeń wydawanych pracownikom bezpłatnie lub częściowo bezpłatnie oraz ekwiwalenty deputatów i innych świadczeń.

Składniki wynagrodzeń zaliczone do osobowego funduszu płac określała uchwała Nr 158 Rady Ministrów z dnia 7 grudnia 1976 r. w sprawie składników funduszu płac (M.P. Nr 43, poz. 212).

Do osobowego funduszu płac nie były zaliczane m.in. wynagrodzenia z zakładowego funduszu nagród, z czystej nadwyżki w spółdzielniach i z funduszków o podobnym charakterze. Od wypłat z osobowego funduszu nagród nie było obowiązku odprowadzania składek na ubezpieczenie społeczne.

Słuchani w sprawie świadkowie Z. M. i E. Z. nie potrafili wskazać składników wynagrodzenia wnioskodawcy, od których był obowiązek odprowadzenia składek na ubezpieczenia społeczne. Wskazali jedynie, iż wnioskodawca pracował w akordzie, ale nie podali żadnych innych danych, które stanowiłyby podstawę przeliczenia wynagrodzenia wnioskodawcy za okres od 14 maja 1974r. do 31 grudnia 1978r. - na podstawie powołanych przepisów Zeznania świadków były zbyt ogólne, aby mogły stanowić podstawę do przeliczenia kapitału początkowego, a w konsekwencji do przeliczenia emerytury.

Ponadto świadkowie zatrudnieni byli - w spornym okresie - na innych stanowiskach pracy niż wnioskodawca. Świadek E. Z. zatrudniony był kolejno na stanowiskach: starszy mistrz budowlany, a od 12 września 1975r. - samodzielny konstruktor w dziale projektowania urządzeń nietypowych. Wynagrodzenie w/w świadka ustalane było - jak wynika z treści akt osobowych - stawkami kwotowymi, miesięcznymi.

Z kolei świadek Z. M. w okresie od 14 maja 1974r. do 31 grudnia 1978r. - zatrudniony był kolejno na stanowiskach: ślusarza mechanika, monter instalacji sanitarnych, ślusarza remontowo-budowlanego, mechanika urządzeń i instalacji wodno-kanalizacyjnych. W aktach osobowych świadka brak jest informacji o wysokości wynagrodzenia miesięcznego. Brak jest angażu ze wskazanym wynagrodzeniem godzinowym lub kwotowym, miesięcznym.

Zarobki świadków uzyskane w spornym okresie nie mogłyby zatem stanowić podstawy przeliczenia kapitału początkowego i emerytury wnioskodawcy za okres sporny.

W konsekwencji sąd na podstawie 477¹⁴ § 1 kpc oddalił odwołanie , gdyż nie było podstaw do jego uwzględnienia z przyczyn podanych w niniejszym uzasadnieniu .